

Økonomiske styringsprincipper - Bevillingsregler

I henhold til Lov om kommunernes styrelse, § 40, stk. 2, er bevillingsmyndigheden hos byrådet. Foranstaltninger, der vil medføre indtægter eller udgifter, som ikke er bevilget i forbindelse med vedtagelsen af årsbudgettet, må ikke iværksættes, før byrådet har meddelt den fornødne bevilling. Dog kan foranstaltninger, der er påbudt ved lov eller anden bindende retsforordning, om fornødent iværksættes uden byrådets forudgående bevilling, men bevilling må da indhentes snarest muligt.

Byrådet har endvidere mulighed for at bemyndige Magistraten til at meddele tillægsbevillinger inden for hovedkonto 0-6 i tilfælde, hvor beløb fra en drifts- eller anlægsbevilling ønskes overført til en anden drifts- eller anlægsbevilling.

Magistraten har i henhold til vedtægt for styrelsen af de kommunale anliggender i Aarhus Kommune § 7, stk. 2 og 3 over for byrådet ansvaret for, at ethvert udgifts- eller indtægtsbeløb har hjemmel i årsbudgettet eller anden gyldig beslutning.

Det påhviler herefter de enkelte magistratsafdelinger/institutioner at administrere i nøje overensstemmelse med årsbudgettets forudsætninger og inden for dets rammer. Brud på de økonomiske styringsprincipper vil blive påtegnet af Borgmesterens Afdeling.

Driftsbevillinger og styringsprincipper

Driftsbevillinger er ét-årige og afgives i forbindelse med budgetvedtagelsen i oktober gældende for det følgende budgetår. Driftsbevillinger må ikke overskrides, forinden der er indhentet en tillægsbevilling. Tillægsbevillinger til driftsbevillinger kan ifølge Indenrigsministeriets konteringsregler senest gives den 31. december i regnskabsåret.

Forventet regnskab efter 3. kvartal danner grundlag for byrådsindstillinger om tillægsbevillinger som følge af forventede afvigelser fra det ajourførte budget på magistratsafdelingernes driftsområder.

Der skal søges tillægsbevilling til budgettet i forbindelse med ændringer i behov/efterspørgsel efter kommunale serviceydelser, som har konsekvenser i forhold til budgetmål og budgettets materielle forudsætninger, bevillingsmæssige konsekvenser som medfører mer- eller mindredgifter/-indtægter samt bevillings- og rammemæssige konsekvenser i relation til budgetmodeller m.v.

6. februar 2024

Side 1 af 8

Borgmesterens Afdeling
Økonomi
Aarhus Kommune

Budget og Planlægning
Rådhuset, Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Telefon: 89 40 20 00

Direkte telefon: 41 87 36 40

E-mail:

budget@ba.aarhus.dk

www.aarhus.dk

6. februar 2024

Side 2 af 8

Afdelingerne kan ikke inden for bevillingen indlede nye aktiviteter uden byrådets godkendelse. Magistratsafdelingerne er således bundet til målene og de materielle forudsætninger i budgettet, dvs. de formål og dispositioner, der har ligget til grund for dets vedtagelse af byrådet.

Decentraliseringen har imidlertid medført, at bevillingsstyringen generelt er hævet til sektorniveau, jf. afsnittet om bevillingsniveau.

Byrådet har besluttet at opdele driftsudgifter i henholdsvis decentraliserede og ikke-decentraliserede områder.

Hovedreglen er økonomisk decentralisering, men der er også områder i driftsbudgettet, som ikke kan styres på denne måde.

Næsten alle udgifter har et element af "styrbarhed", men der er områder, hvor økonomisk decentralisering ikke er hensigtsmæssig. Her er det i højere grad et fælles ansvar at sikre budgetoverholdelsen, og der kan ikke altid opnås fuldstændig budgetoverholdelse, typisk fordi der er tale om lovbundne ydelser.

Områder, som er ikke-decentraliserede skal være kendetegnet ved *alle* følgende forhold:

- Udgifterne må ikke kunne styres, så budgetoverholdelse kan sikres gennem kommunale beslutninger,
- Området skal kunne adskilles klart fra andre områder, så det undgås at en udgift på et ikke decentraliseret område kan erstatte en udgift på et decentraliseret område
- Området skal have en vis tyngde i forhold til den decentraliserede sektor, som det naturligt kunne høre til
- Området skal ikke være præget af stor udgiftsmæssig stabilitet

Budget og Planlægning administrerer en beskrivelse af de ikke-decentraliserede områder. Denne liste ajourføres i takt med ændringer i decentraliseringsordningerne. Optræder et udgiftsområde (drift) ikke på denne liste er der tale om et område omfattet af decentralisering.

For de ikke-decentraliserede sektorer udarbejdes minimum én gang årligt en budgetkontrol, hvor der skønnes over forventet årsforbrug. Hvis der er udsigt til, at forbruget overstiger budgettet, udarbejdes samtidig en redegørelse for de muligheder, der er for at reducere forbruget. Hvis nødvendigt udarbejdes indstilling om bevillingsændringer.

Budgetkontrollen udarbejdes sammen med halvårsregnskabet, og behandles i byrådet. Herved sikres, at budgetoverskridelser indenfor det ikke-decentraliserede område, samt handlemuligheder for at undgå eller begrænse dem bliver politisk vurderet.

6. februar 2024

Side 3 af 8

Tillægsbevillinger af merudgifter på de områder, som af byrådet er defineret som decentraliserede, forudsætter at tilsvarende mindreudgifter/besparelser på et andet decentraliseret område kan anvises, eller at merudgiften ikke overstiger udsvingsgrænserne indenfor den pågældende decentraliseringsordning, jf. afsnittet om økonomisk decentralisering.

Princippet betyder ikke, at byrådet er afskåret fra at vedtage et budgetløft på decentraliserede områder, men blot at eventuelle budgetløft vedtages som led i en samlet prioritering i forbindelse med budgetvedtagelsen. Der kan således ikke besluttes ændringer i de decentraliserede områders rammer for de efterfølgende år ved regnskabs- og forventet regnskabsindstillingerne (ud over rene tekniske udmøntninger som fx reserveudmøntning).

Hvad angår udgifter på de ikke-decentraliserede områder opsamler Borgmesterens Afdeling løbende budgetafvigelserne på en reserve.

I tilfælde af samlede merudgifter på de ikke-decentraliserede områder skal eventuelle kompenserende mindreudgifter/besparelser findes inden for det samlede decentraliserede område i kommunen. Der gælder særlige regler indenfor overførselsområdet, hvor mer-/mindreudgifter skal ses i sammenhæng med den statslige kompensation i form af budgetgaranti og balancetilskud. Også her gælder, at netto-mer-/mindreudgifter i sidste ende skal finansieres indenfor de decentraliserede områder.

Opsamlingen af den samlede budgetafvigelse på de ikke-decentraliserede områder uden for statens budgetgaranti sker efter byrådsvedtagelse af indstilling herom fra Borgmesterens Afdeling.

Anlægsbevillinger og rådighedsbeløb

Anlægsbevillinger til anlægsindtægter eller anlægsudgifter kan være ét- eller flerårige og kan afgives på ethvert tidspunkt i regnskabsåret.

Det er imidlertid en forudsætning for anlægsarbejdets igangsætning, at der både foreligger en anlægsbevilling, og at der er afsat de(t) nødvendige rådighedsbeløb til anlægsarbejdets forbundne udgifter og

indtægter. Rådighedsbeløbet afsættes i forbindelse med budgetvedtagelsen, mens bevillingen afgives af byrådet ved konkret ansøgning herom.

6. februar 2024

Side 4 af 8

Rådighedsbeløbet er afsat i budgettet i faste priser, mens anlægsbevillingen afgives i løbende priser. Omregningen mellem faste og løbende priser sker på baggrund af den forventede pris- og lønudvikling, som den fremgår af det senest vedtagne budgets generelle bemærkninger.

Som udgangspunkt afsættes et rådighedsbeløb og afgives en særskilt anlægsbevilling til hvert enkelt anlægsarbejde. Der er dog mulighed for at fravige denne hovedregel og slå flere anlægsarbejder sammen i ét rådighedsbeløb og én anlægsbevilling, såfremt det drejer sig om mindre og ensartede projekter.

Flytning af rådighedsbeløb og/eller bevilling fra et anlægsarbejde til et andet skal godkendes af byrådet, medmindre andet er særskilt besluttet.

Overførsel af uforbrugte rådighedsbeløb og anlægsbevillinger i forbindelse med tidsforskydninger af anlægsprojekter sker i forbindelse med årsregnskabet eller de forventede regnskaber. Byrådet har besluttet, at de overførsler af rådighedsbeløb, som sker i forbindelse med årsregnskabet og de forventede regnskaber, ikke prisreguleres. Modsvarende vil der heller ikke ske forrentning ved fremrykning.

Anlægsregnskaber aflægges i forbindelse med årsregnskabet.

Der aflægges dog separatanlægsregnskab i sager, hvor mindst en af følgende forhold er opfyldt

1. Anlægsprojekter med bruttoudgifter på over 50 mio. kr.,
2. Anlægsregnskaber for alment boligbyggeri opført efter reglerne i Almenboligloven,
3. Anlægsregnskaber, hvor der er stillet krav om et selvstændigt anlægsregnskab, samt
4. Anlægsregnskaber, hvor der på den ene eller anden måde er problematiske forhold vedrørende de materielle forudsætninger, økonomi, projektets realisering o.l.

I disse tilfælde skal der fremsendes særskilt anlægsregnskab til byrådets godkendelse senest tre måneder efter anlægsarbejdets afslutning.

6. februar 2024

Side 5 af 8

Som hovedregel finansieres eventuelle merudgifter i forhold til rådighedsbeløbet vedrørende et anlægsprojekt indenfor magistratsafdelingens, herunder også Aarhus Ejendommens, egen økonomiske ramme, mens eventuelle mindreudgifter tilfalder kommunekassen.

På områder, hvor flere afsatte rådighedsbeløb samlet har karakter af et "rammerådighedsbeløb", kan overskydende rådighedsbeløb dog overføres til andre anlægsarbejder inden for samme "ramme".

En anlægsbevilling kan afgives som en KB-bevilling (kapitalbevilling). Dette betyder, at anlægsbevillingen og rådighedsbeløb følges ad til et projekt er givet i forbindelse med årsbudgettets vedtagelse eller i forbindelse med tillægsbevillinger til det pågældende projekt (forhøjelse af KB-bevillingen). En KB-bevilling gælder kun for det pågældende regnskabsår, og regnskab aflægges som et almindeligt anlægsregnskab i forbindelse med den samlede regnskabsaflæggelse.

Beløb på en KB-bevilling kan ikke uden byrådets godkendelse overføres til andre konti. Der er mulighed for overførsel af uforbrugte midler på KB-bevillinger fra ét år til et andet.

KB-bevillinger anvendes typisk i forbindelse med tilbagevendende anlægsarbejder, som har karakter af vedligeholdelse af eksisterende anlæg, så som mindre vejarbejder, modernisering og genopretning af daginstitutioner, skoler mv.

Indtægter i relation til anlæg

Anlægsindtægter, herunder fastsatte indtægtskrav, ligestilles med udgifter ved, at der indføres et princip om, at politiske beslutninger med konsekvenser for anlægsindtægterne skal finansieres. Dette betyder, at forslag med væsentlige konsekvenser for det forventede provenu for kommunens anlægsindtægter skal henvises til de efterfølgende budgetforhandlinger på linje med andre beslutningsforslag med økonomiske konsekvenser. Ved budgetforhandlingerne kan forslaget drøftes, såfremt forslaget nyder fremme, vil der skulle ske en tilpasning anlægsindtægtsforudsætningerne i budgettet finansieret via anlægsudgifterne eller fra råderummet ved budgetforhandling.

Leje og leasing

6. februar 2024

Side 6 af 8

Indgåelse af leje og leasingaftaler opfattes som lån, når disse erstatter en kommunal anlægsudgift. Anlægsudgifter i forbindelse med kontraktlige forpligtelser vedrørende leasing/leje, skal derfor være indeholdt i budgettet eller på anden vis være godkendt af byrådet. Dette gælder for både decentraliserede områder og områder uden decentralisering.

Indgåelse af leje og leasingaftaler belaster kommunens låneramme. For at sikre en smidig drift har Aarhus Ejendomme adgang til at indgå lejeaftaler for indtil 20 mio. kr. årligt, der fragår kommunens låneramme. MKB har uændret en ramme på 10 mio. kr. årligt. Øvrige afdelinger har ikke adgang til at indgå leje og leasingaftaler der belaster lånerammen uden forudgående aftale med Økonomistyring og Finans.

Økonomisk decentralisering

Byrådet har vedtaget en økonomisk decentralisering - helt eller delvist – på hovedparten af de kommunale driftsområder. Det betyder, at bevillingsniveauet generelt er hævet til sektorniveau (de tre cifre i sektornummeret), og at magistratafdelingerne kan disponere herunder, jf. afsnittet om bevillingsniveau.

Den økonomiske decentralisering giver forvaltningerne og institutionerne frihedsgrader. Disse frihedsgrader er konkret fastlagt af byrådet for de enkelte ordninger ved byrådsvedtagelse af indstillinger om indførelse af decentraliseringsordninger.

Det fremgår af bevillingsoversigten, hvilke sektorer der er decentraliseret og hvilke sektorer, der ikke er decentraliseret.

For sektorer, hvor decentraliseringen kun omfatter dele af sektoren, kan det også aflæses i bevillingsoversigten, hvilke områder der er decentraliseret. I bevillingsoversigten vil en delvist decentraliseret sektor i givet fald være opdelt i minimum to undersektorer - én der er decentraliseret og én der ikke er decentraliseret.

Decentraliseringen har betydet, at byrådet er gået over til nettobudgettering, hvilket betyder, at byrådet alene tager bevillingsmæssig stilling til størrelsen af nettoudgifterne, dvs. udgifter fratrukket indtægter. Dette giver den decentraliserede enhed mulighed for at anvende

eventuelle merindtægter inden for fastsatte retningslinjer uden at skulle i byrådet.

6. februar 2024

Side 7 af 8

Desuden indebærer decentraliseringen retten til (inden for fastsatte grænser) at overføre uforbrugte midler til det/de følgende år. Rent regnskabsteknisk sker overførslen af et års driftsresultat via tillægsbevillinger og regulering af sektorernes opsparing.

Den over årene akkumulerede opsparing må højst udgøre 5 % af nettorammen. Skulle det akkumulerede overskud overstige maksimumsgrænsen nævnt ovenfor, vil dette overskud blive hensat på reservekontoen og forudsætter en særskilt byrådsbeslutning for frigivelse.

Tilsvarende er må den akkumulerede gæld aldrig overskride 2,5% af nettorammen. For kollektiv trafik gælder særskilte byrådsvedtagne udsvingsgrænser, som i lyset af opstramninger på øvrige områder også vil blive genbesøgt.

Overførselsadgangen giver de decentraliserede enheder mulighed for at spare op til større investeringer og dermed bedre ressourceudnyttelse end ved den tidligere bevillingsstyring, hvor bevillingen bortfaldt, hvis den ikke var brugt inden årets udgang.

Endvidere giver decentraliseringsordningen mulighed for, at økonomiske stød kan håndteres indenfor decentraliseringsordningen, indtil en eventuel ramme forhøjelse kan komme på tale fra et efterfølgende budgetår.

Endelig medfører decentraliseringen adgangen til at foretage overførsler mellem løn og øvrig drift.

Med de nævnte frihedsgrader påhviler det fortsat den enkelte afdeling at sikre overholdelsen af budgettet samt at fremsende indstilling til byrådet om eventuelle afvigelser.

Bevillingsniveau (drift)

Decentraliseringen betyder, at bevillingsniveauet generelt ligger på sektorniveau, hvilket giver forvaltningerne en vis grad af frihed inden for sektorniveauet.

Decentraliseringen indebærer, at magistratsafdelingerne har mulighed for - uden byrådsgodkendelse - at flytte beløb mellem underkonti

inden for den decentraliserede sektor (omplaceringer), og at det kun er afvigelser på bevillingsniveauet, der skal forklares overfor byrådet.

6. februar 2024

Side 8 af 8

Betingelsen er, at de omplacerede beløb anvendes til gennemførelse af allerede godkendte aktiviteter, at der ikke sker væsentlige ændringer af budgettets materielle forudsætninger, således som disse er udtrykt i budgetbemærkningerne, samt at udgifts- og indtægtssummen på bevillingsniveauet overholdes.

Fastlæggelsen af bevillingsniveauet betyder endvidere, at der ikke kan flyttes beløb fra en sektor (tre cifre) til en anden sektor uden byrådsgodkendelse. Dette gælder, hvad enten sektoren er defineret som decentraliseret eller ikke-decentraliseret.

Lønsumsstyring

Lønsumsstyring indebærer i modsætning til den tidligere normeringsstyring, hvor de forskellige sektorer bliver styret efter en centralt fastsat personalenormering, at der i stedet styres efter en decentral lønsum for den enkelte enhed.

Overgangen til lønsumsstyring på de decentraliserede områder betyder, at de enkelte områder ikke nødvendigvis anvender det samme beløb til lønninger fra år til år. Dels kan der i nogle år være en 'dyrere' sammensætning af personalet end i andre år - og omvendt, og dels har de decentrale områder som nævnt i afsnittet om økonomisk decentralisering ret til at overføre mellem løn og øvrig drift.

Det betyder konkret, at et område eksempelvis kan vælge at bruge flere penge på anskaffelser og færre på løn eller omvendt at ansætte flere medarbejdere mod til gengæld at begrænse udgifterne på et andet område.